

BEYNƏLXALQ HÜQUQİ AKTLAR VƏ ALIMENT ÖHDƏLİKLƏRİ

**Quluzadə-Soltanova Səmra Mübariz qızı,
Bakı Dövlət Universiteti “Mülki hüquq”
kafedrasının doktorantı.**

e-mail: mahabbat_d.h.t@mail.ru

Məqalədə beynəlxalq hüquqi aktlarda, o cümlədən beynəlxalq məhkəmələrin təcrübəsində aliment öhdəliklərini tənzimlənməsi və həll olunması məsələləri nəzərdən keçirilir. Azərbaycan Respublikası ilə əksər Avropa dövlətləri arasında məhkəmə qərarlarının tanınması və icrasına dair beynəlxalq müqavilələrin olmamasının həmin dövlətlərin ərazisində milli məhkəmələrimizin alimentin tutulmasına dair qərarlarının icrasını mümkün etdiyi müəyyən edilir və bu sahədə bəzi konvensiyaların respublikamız tərəfindən ratifikasiya olunmasının məqsədəuyğun olduğu qeyd olunur.

Açar sözlər: aliment öhdəliyi, nikah, hüquqi tənzimləmə, beynəlxalq-hüquqi akt, ratifikasiya.

Aliment öhdəliyi bilavasitə insan hüquqlarının, xüsusən, uşaqların, ahıl şəxslərin hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı olduğundan, bu sahədə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi məqsədəuyğundur. Aydın ki, dövlətlərin ailə qanunvericiliklərinin formalaşması digər hüquq sahələri ilə müqayisədə həmin dövlətlərin ərazisində yaşayan xalqların milli-mədəni, dini xüsusiyyətləri, adət-ənənələrindən daha çox asılıdır. Bununla belə, tarixən hadisə və ya proseslərin inkişaf perspektivinin müəyyən edilməsi yollarından

biri toplanmış təcrübənin nəzərə alınması sayılmışdır. Bu mənada hüquqi problemlərin araşdırılması mövzusunda xarici ölkələrin müvafiq qanunvericiliyi normalarının öyrənilməsinin və müqayisəli təhlilinin aparılmasının əhəmiyyəti danılmazdır. Bu yerdə fransız alim M. Anselin aşağıdakı fikirlərini qeyd etmək yerinə düşər ki, hüquqşünasın beynəlxalq təcrübəni öyrənməsi ona öz ölkəsinin hüququnu daha yaxşı bilməsinə kömək edir, onu yalnız ölkəsinin hüququnu həтта dərinləndirən bilməsi ilə əldə edə bilməyəcəyi ideyalar ilə silahlandırır (2, s. 38). Bu baxımdan, beynəlxalq təcrübədə aliment öhdəlikləri ilə bağlı münasibətlərin hüquqi tənzimlənməsi məsələlərinin öyrənilməsinin həm elmi, həm də praktiki əhəmiyyəti vardır.

Odur ki, beynəlxalq sazişlərdə bu mövzunun tənzimlənməsinə xronoloji ardıcılıq ilə nəzər yetirək. Məlum olduğu kimi, müasir dünyada iki əsas hüquq sistemi vardır: roman-german və anqlo-sakson hüquq sistemləri. Bundan başqa, dini hüquq sistem də mövcuddur. Avropanın, Amerikanın, Afrikanın əksər ölkələrinin qanunvericiliyi roman-german hüquq sisteminə əsaslanır. Bu hüquq sistemində qanun ilə hüququn eyniləşdirilməsi, hüquq normalarının xeyli dərəcədə ümumi xarakterli olması, hüququn müstəqil sahələrə ayrılması, normativ aktlar arasında iyerarxiyanın olması, onların məcəllələşdirilməsi və s. hallar əsas xüsusiyyətlər kimi çıxış edir. Anqlosakson sistemə ümumi hüquq sistemi də deyilir. Dünyanın ingilis

dilli ölkələrinin əksəriyyəti bu hüquq sistemə əsaslanır. Bu hüquq sistemində məhkəmə təcrübəsinin presedentləri əsas mənbə kimi çıxış edir. Hüquqi nöqtəyi-nəzərdən ailə nigah müqaviləsi ilə bir-birinə bağlı olan və ondan törəyən şəxslərin ittifaqıdır. Ailənin fiziki və mənəvi xarakteri qanundan kənar yaransa da, ailə üzvlərinin əmlak münasibətləri sahəsində hüquqi element zəruri və məqsədəuyğundur (10, s. 406, 407). Hegel ailəyə «ruhun bilavasitə maddiliyi» kimi baxırdı (5, s. 208). Lakin son illərdə qərbdə sosioloji tədqiqatların nəticəsi olaraq nikah münasibətlərinə partnyor (partnership) münasibətləri kimi bir baxış formalaşmışdır. Bu konsepsiyada qadınların müstəqil mövqeyi daha aydın şəkildə ifadə olunur. Dünya ölkələrinin bir qisminə (Almaniya, Fransa, İsveçrə, Yaponiya və s.) ər-arvad arasında əmlak münasibətləri zəminində hüquqi nəticələr vətəndaş nikahından, bir qisminə (Böyük Britaniya, İspaniya, Danimarka, Portuqaliya, İtaliya və s.) həm vətəndaş, həm də dini nikahdan, bir qisminə isə (İzrail, İran, Səudiyyə Ərəbistanı və s.) dini nikahdan yarana bilər (4, s. 517).

T.A.Yermolayeva hüququn ayrıca yarımsahəsi kimi beynəlxalq ailə hüququnun fərqləndirilməsini təklif etmək ilə yanaşı, ailə nikah münasibətləri sferasında beynəlxalq əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və inkişafı, habelə “axsayan nikahlar”la bağlı problemin aradan qaldırılması məqsədi ilə hesab etmişdir ki, Rusiya dövləti ailə hüququnun ayrı-ayrı məsələlərinin, o cümlədən ər-arvadın əmlak və şəxsi qeyri-əmlak münasibətlərinin eyni cür tənzimlənməsini nəzərdə tutan yeni nəsil universal beynəlxalq konvensiyalarda iştirakı daha çox cəhd göstərməlidir (7, s. 19).

Bu sahədə ilk beynəlxalq aktlar kimi 1924-cü il tarixli Cenevrə Uşaq hüquqları bəyannaməsinin və İnsan Hüquqları Haqqında

Ümumi Bəyannamənin (1948-ci il 10 dekabr) adlarını çəkmək bilərik. Daha sonra 4.XI.1950-ci ildə Roma şəhərində qəbul edilmiş və 3 sentyabr 1953-cü ildə qüvvəyə minmiş “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın adını qeyd edə bilərik. Sonuncu konvensiyanı Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 25 dekabr 2001-ci ildə ratifikasiya etmişdir. Avropa Şurasının Baş Katibinə verilmiş ratifikasiya sənədi depozit edildiyi 15 aprel 2002-ci il tarixdən respublikamız Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin yurisdiksiyasının təsiri altındadır.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 7 sayılı Protokolunun (Strasburq, 22.XI.1984) “ər və arvadın hüquq bərabərliyi” adlanan 5-ci maddəsinə əsasən, ər və arvad bərabər hüquqlara malikdirlər və uşaqları ilə münasibətlərdə, habelə nikaha daxil olmaq, nikahda olmaq və boşanma ilə bağlı bərabər mülki-hüquqi cavabdehlik daşıyırlar. Uşaqların maraqlarına riayət olunması üçün zəruri tədbirlərin görülməsində bu maddə dövlətlərə mane olmur. Avropa Məhkəməsinin hüquqi mövqeyinə görə, valideynlər barəsində tətbiq edilən və uşaq üzərində müvəqqəti qəyyumluğun təyin edilməsini nəzərdə tutan tədbir son məqsədə - uşağın bioloji valideynləri ilə birləşməyinə uyğun olmalıdır (11).

Aliment öhdəliyi ilə bağlı yaranmış mübahisələr üzrə milli məhkəmələrin qərarlarından verilmiş şikayətlər Avropa Məhkəməsinin icraatında olmuşdur. Həmin işlərdən biri üzrə məhkəmənin mövqeyini diqqətə çatdıraraq, K. 5 sentyabr 2003-cü ildə nikahdan kənar uşaq doğmuşdur. 11 noyabr 2003-cü il tarixdə uşağın faktiki atası olan A.-nin atalığının müəyyən edilməsi və ondan aliment tutulması barədə yerli məhkəməyə iddia ərizəsi ilə müraciət etmişdir. Məhkəmə DNK

testinin keçirilməsi barədə qərar qəbul etmişdir. Ekspert rəyinə görə, A.-nın 99,9% həmin uşağın atası olması öz təsdiqini tapmışdır. Cavabdeh A.-nın nümayəndəsi məhkəmə iclasında DNK testinin prosessual pozuntular ilə keçirildiyini deyərək, məhkəmədən iddia ərizəsinin təmin edilməməsini xahiş etmişdir. Məhkəmə iddiaçının gətirdiyi sübutların tam olmadığını əsas götürərək, onun tələbini təmin etməmişdir. İddiaçının yerli məhkəmənin bu qərarından verdiyi şikayət bütün instansiya məhkəmələri tərəfindən rədd edilmişdir. Odur ki, o, özünə qarşı münasibətdə Avropa Konvensiyasının 6-cı (ədalətli məhkəmə araşdırması) və 8-ci (şəxsi və ailə həyatına hörmət hüququ) maddələrinin pozulduğunu əsas gətirməklə, bu barədə Avropa Məhkəməsinə müraciət etmişdir. Avropa Məhkəməsinin mövqeyinə görə, ərizəçi K.-nin uşağına münasibətdə atalığının müəyyən edilməsi onun “şəxsi həyatı” ilə bağlı olan məsələdir. Uşağın bioloji atasının tanınması maliyyə və emosional məqsəd ilə yanaşı, ərizəçinin sosial statusu, bioloji ana, bioloji ata və uşaq arasında qarşılıqlı hüquq və vəzifələr baxımından mühüm ola bilər. Odur ki, dövlətin ərizəçinin şəxsi həyatına hörmət hüququnun təmin edilməsi ilə bağlı üzərinə düşən pozitiv öhdəliyini yerinə yetirməməsi onun mənəvi zərərə məruz qalması ilə nəticələnmişdir və bu zərər yalnız ərizəçi. K.-yə münasibətdə Konvensiyanın 8-ci maddəsinin 1-ci hissəsinin pozulmasının tanınması ilə kompensasiya edilə bilməz. Odur ki, məhkəmə ədalətli əsaslarla mənəvi zərərə görə ərizəçi K.-yə 5000 avro məbləğinin təyin edilməsi və bu məbləğdən tutula bilən hər hansı vergi məbləğinin onun üzərinə əlavə olunması barədə qərar qəbul etmişdir (3).

Avropa Məhkəməsinin bu mövqeyi prinsipial əhəmiyyət kəsb edir. Çünki burada təkcə valideyninin saxlamaq üçün aliment

ödəməyə borclu olduğu yetkinlik yaşına çatmamış uşağın hüquq və qanuni mənafelərinin deyil, həmçinin uşaq ilə birgə yaşayan valideynin şəxsi qeyri-əmlak hüquqlarının, o cümlədən şəxsi və ailə həyatına hörmət hüququnun müdafiəsinin zəruriliyi öz əksini tapmışdır.

24 oktyabr 1956-cı il tarixdə “Uşaqlara münasibətdə aliment öhdəliklərinə tətbiq edilən hüquq haqqında Haaqa Konvensiyası” və 15 aprel 1958-ci il tarixdə “Uşaqlara münasibətdə aliment öhdəlikləri ilə bağlı qərarların tanınması və icrasına dair Haaqa Konvensiyası” qəbul edilmişdir. Hər iki konvensiya 1 yanvar 1962-ci il tarixdə qüvvəyə minmişdir. Bundan başqa, BMT Baş Assambleyasının 20 noyabr 1959-cu il tarixli 1386 (XIV) sayılı qətnaməsi ilə “Uşaq hüquqları Bəyannaməsi” qəbul edilmişdir. Bəyannamədə fiziki və əqli cəhətdən yetkin olmadığına görə uşağın istər doğulmazdan əvvəl, istərsə də doğulduqdan sonra xüsusi mühafizəyə və qayğıya, o cümlədən lazımi hüquqi müdafiəyə ehtiyacının olduğu göstərilmişdir.

14 mart 1978-ci il tarixli Haaqa konvensiyasının müddəaları Avropanın bir sıra dövlətləri (Fransa, Lüksemburq, Niderland, Portuqaliya, Avstriya və s.) üçün qüvvədədir. Lakin dünyanın əksər ölkələri, o cümlədən Rusiya və Azərbaycan bu konvensiyanın üzvü deyildir. Konvensiyada, ümumən, ər-arvadın əmlakla bağlı münasibətlərinin tənظیمlənməsi nəzərdə tutulsa da, aşağıdakı məsələlər onun əhatə dairəsinə daxil deyildir:

- 1) ər-arvadın aliment öhdəlikləri;
- 2) ər-arvadın miras hüququ;
- 3) ər-arvadın hüquq qabiliyyətliyi (9, s. 110).

Uşaq hüquqları sahəsində beynəlxalq standartları müəyyən edən əsas mənbə BMT-nin Baş Assambleyasının 20 noyabr 1989-

cu ildə qəbul etdiyi “Uşaq hüquqları haqqında” Konvensiyadır. Ədəbiyyatlarda bu konvensiya obrazlı şəkildə “uşaq hüquqlarının ümumdünya konstitusiyası” adlandırılır. Azərbaycan Respublikası 21 iyul 1992-ci il tarixli 236 №-li qanunla həmin Konvensiyasını ratifikasiya etmişdir. Konvensiyada uşaqların iqtisadi, sosial, mədəni və siyasi hüquqlara malik olması təsbit olunmuşdur. 54 maddədən ibarət olan bu konvensiyada uşaqların yaşamaq hüququnun məzmununa lazımı tələbatların təmin edilməsi, adekvat yaşayış standartları, qida və tibbi xidmətlə təmin olunmaq kimi hüquqlar daxil edilmişdir. Konvensiyanın 7-ci maddəsinə görə, uşaq doğulduqdan sonra dərhal qeydə alınır və doğulduğu andan ad və vətəndaşlıq əldə etmək hüququna, habelə, mümkün olduğu dərəcədə, öz valideynlərini tanımaq və onlardan qayğı görmək hüququna malikdir. Konvensiyanın 18-ci maddəsində göstərilir ki, uşağın tərbiyəsi və inkişafı üçün əsas məsuliyyət valideynlərə və ya müvafiq hallarda qanuni qəyyumlara məxsusdur. Uşağın ən yaxşı mənafeyi onların əsas qayğı obyektidir. İştirakçı dövlətlər bütün lazımı tədbirləri görürlər ki, valideynləri işləyən uşaqların onlara baxmaq üçün nəzərdə tutulan xidmətlərdən və müəssisələrdən istifadə etmək hüququna malik olması təmin edilsin (1).

Azərbaycan Respublikası həmçinin 5 may 1993-cü il tarixdə “Uşaqların yaşaması, müdafiəsi və inkişafının təmin edilməsi haqqında” 1990-cı il 30 sentyabr tarixli Ümumdünya Bəyannaməsinə qoşulmuşdur. BMT Baş Assambleyası 1992-ci ildə “Ahılların müdafiəsi ilə bağlı Qətnamə” qəbul edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının “Ahıllara sosial xidmət haqqında” 22 iyun 2001-ci il 158-IIQ № li Qanununa əsasən ahıl – yaşı 70-ə çatmış Azərbaycan Respublikası vətəndaşı, habelə Azərbaycan Respublikasında daimi

yaşayan əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs sayılır.

Fikrimizcə, bəhs etdiyimiz mövzuda mühüm beynəlxalq sənədlərdən biri də Avropa Şurası tərəfindən 25 yanvar 1996-cı il tarixdə qəbul edilmiş və 1 iyul 2000-ci ildən qüvvəyə minmiş “Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsi üzrə Avropa konvensiyası” sayıla bilər. Bu konvensiyanı bir sıra dövlətlər (Fransa, Almaniya, Avstriya, Türkiyə, Yunanistan, Polşa, İtaliya, Çexiya, Latviya, Sloveniya, Albaniya, Ukrayna və s.) ratifikasiya etsə də, Rusiya, o cümlədən Azərbaycan ratifikasiya etməmişdir. Digər konvensiyalardan fərqli olaraq, burada təkcə prosessual hüquqlar təqdim edilməmiş, həmçinin onların realizəsinə imkan verən müddəalar təsbit olunmuşdur. Valideynləri ayrı yaşayan uşaqlara yaşayış yerinin müəyyən edilməsi, ayrı yaşayan valideynlər ilə ünsiyyətin qurulması forması üzrə mübahisələrə, valideynlik hüquqlarından məhrum etmə və ya bu hüququn bərpa olunması, valideyn hüquqlarının məhdudlaşdırılması və ya bu məhdudliyin ləğv edilməsi, valideynlərin uşaq hüquqları sahəsində yol verdikləri pozuntulara, uşağın qəyyumluğa və ya himayəçiyə verilməsi, o cümlədən aliment hüquqlarının pozulmasına dair işlər üzrə məhkəmə icraatında iştirak etmək hüququ verilmişdir. Konvensiyada valideyn ilə yanaşı, “valideyn məsuliyyətinin daşıyıcısı” definisiyasından istifadə edilmişdir. Konvensiyanın 2-ci maddəsində verilmiş anlayışa əsasən, valideyn məsuliyyətinin daşıyıcısına valideynlər ilə yanaşı, yetkinlik yaşına çatmayan konkret uşağa görə valideyn məsuliyyətini tam və ya qismən daşıya bilmək hüququna malik olan digər şəxs və ya orqanlar aid edilmişdir (6).

Beynəlxalq səviyyədə aliment öhdəliklərinin tənzimlənməsi məsələləri həmçinin “Uşaq ailələrə sosial müavinətlərin, kompen-

sasiya ödənişlərinin, alimentlərin verilməsi sahəsində vətəndaş hüquqlarının təminatları haqqında Saziş”də (09 sentyabr 1994-cü il), “Uşaqlar üçün alimentin tutulmasının beynəlxalq qaydası və ailənin saxlanılmasının digər formaları haqqında Haaqa konvensiyası”nda (23 noyabr 2007-ci il) nəzərdə tutulmuşdur. Üzv dövlətlər milli qanunvericilik aktlarında konvensiyada nəzərdə tutulmuş qərarların icrası üçün səmərəli tədbirlərin müəyyən edilməsini öz üzrlərinə götürürlər. Bunlara, məsələn, aşağıdakılar aid edilir: 1) əmək haqqının tutulması; 2) bank hesablarına və digər gəlir mənbələrinə həbs qoyulması; 3) girov və əmlakın məcburi qaydada satılması; 4) pensiya ödənişlərinin tutulması və onların üzərinə həbs qoyulması; 5) kredit xidmətlərinə informasiyanın verilməsi; 6) müəyyən lisenziya və hüquqlardan məhrum edilmə (8). Konvensiya Böyük Britaniya, Almaniya, Fransa, Belçika, Avstriya, İrlandiya, Portuqaliya, İspaniya, İtaliya, Çexiya, Albaniya, Yunanıstan, Bolqarıstan, Türkiyə, Ukrayna, Belarus, Qazaxıstan, Latviya, Litva, Estoniya, İsveçrə, Xorvatiya, Rumıniya, Hollandiya, Macarıstan, Polşa, Norveç, ABŞ, Braziliya və s. dövlətlər tərəfindən ratifikasiya edilsə də, Rusiya, o cümlədən Azərbaycan dövləti bu siyahıda deyildir.

Azərbaycan Respublikasının məhkəmə təcrübəsində uşağın yaşayış yerinin müəyyən edilməsi, nikahın pozulmasından sonra yetkinlik yaşına çatmayan uşaqların valideynlərin hansı birinin yanında qalması, uşaqların saxlanılması üçün alimentin hansı valideyndən və hansı miqdarda tutulması ilə bağlı işlər üzrə mübahisələrin həllində müəyyən çətinliklərin olduğu rast gəlinir. Digər tərəfdən, Azərbaycan Respublikası ilə əksər Avropa dövlətləri arasında məhkəmə qərarlarının tanınması və icrasına dair beynəlxalq müqavilələrin olmaması həmin dövlətlərin əra-

zisində milli məhkəmələrimizin alimentin tutulmasına dair qərarlarının icrasını mümkün-süz edir. Bu çətinliklərin aradan qaldırılması prosesində “Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsi üzrə Avropa konvensiyası”nda və “Uşaqlar üçün alimentin tutulmasının beynəlxalq qaydası və ailənin saxlanılmasının digər formaları haqqında Haaqa konvensiyası”nda müəyyən edilmiş müddələrin əhəmiyyətli olacağını nəzərə alaraq, respublikamız tərəfindən hər iki konvensiyanın ratifikasiya olunmasını məqsədəuyğun hesab edirik.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Uşaq hüquqları haqqında Konvensiya / <http://miqrasiya.nakhchivan.az/en/images/stories/konvensiyalar/7.pdf>
2. Ансель М. Методологические проблемы сравнительного права // В сб. Очерки сравнительного права. М.: Прогресс, 1991, 256 с.
3. Бюллетень Европейского Суда по правам человека. 2009, № 6.
4. Васильев Е.А., Комаров А.С. Гражданское и торговое право зарубежных государств. Т. 1 Учебник.-4-е изд., перераб. и доп.-М.: Международные отношения, 2008. - 560 с
5. Гегель Г.Ф. Философия права. М., Мысль, 1990, 524 с.
6. Европейская конвенция об осуществлении прав детей / <https://rm.coe.int/168007cddf>
7. Ермолаева Т.А. Правовое регулирование личных и имущественных правоотношений супругов, имеющих различное гражданство. Дис. ... канд.юр.н. Саратов, 2007, 219 с.
8. Конвенция о международном порядке взыскания алиментов на детей и иных форм содержания семьи / https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=38577763#pos=0;100
9. Кучуб Н.А. Особенности правоотношений супругов с иностранным элементом. Вестник огу №3 (152) / март 2013. С. 105-110.
10. Шершеневич Г.Ф. Учебник русского гражданского права. М., 1995.
11. K. and T. v. Finland [GC] - 25702/94 Judgment 12.7.2001 [GC] / <file:///C:/Users/user2/Downloads/002-10324.pdf>

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ АКТЫ И АЛИМЕНТНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА

Гулузаде-Солтанова Самра Мубариз гызы,
докторант кафедры «Гражданского права» Бакинского
Государственного Университета.

В статье рассматриваются вопросы урегулирования алиментных обязательств в международных конвенциях, а также в практике международных судов. Между Азербайджанской Республикой и большинством европейских стран отсутствие международных договоров о признании и исполнении судебных решений приводит к тому, что решение судов нашей республики по алиментным обязательствам не могут исполняться на территории этих государств. Поэтому считается целесообразным ратифицировать нашей республикой некоторые международные конвенции в этой области.

Ключевые слова: алиментное обязательство, брак, правовое регулирование, международно-правовые акты, ратификация.

SATISFACTION LIABILITIES INTERNATIONAL-LEGAL REGULATION

Guluzade-Soltanova Samra Mubariz,
Doctorate of the department "Civil Law" in the Baku State University.

The article deals with the settlement of alimony obligations in international conventions, as well as in the practice of international courts. The absence of international treaties on the recognition and enforcement of court decisions between the Republic of Azerbaijan and most European countries leads to the fact that the decision of the courts of our republic on alimony obligations cannot be enforced on the territory of these states. Therefore, it is considered advisable to ratify some international conventions in this area by our republic.

Key words: alimony obligation, marriage, legal regulation, international agreement, ratification.

ULUSLARARASI YASAL DÜZENLEMELER VE NAFAKA YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Guluzade-Soltanova Samra Mubariz gizi,
Bakü Devlet Üniversitesi "Sivil hukuk" bölüm doktora öğrencisi.

Makale, uluslararası mahkemelerin uygulamaları da dahil olmak üzere, uluslararası yasal işlemlerde nafaka yükümlülüklerinin düzenlenmesi ve çözülmesi konularını ele almaktadır. Azerbaycan Cumhuriyeti ile çoğu Avrupa ülkesi arasında mahkeme kararlarının tanınması ve tenfizine ilişkin uluslararası anlaşmaların bulunmamasının, bu ülkelerin topraklarında ulusal mahkemelerimizin nafaka konusundaki kararlarının uygulanmasını imkansız kıldığı tespit edilmiştir ve cumhuriyetimizin bu alandaki bazı sözleşmeleri onaylamasının yerinde olduğu belirtilmektedir.

Anahtar Sözcükler: nafaka yükümlülüğü, evlilik, yasal düzenleme, uluslararası hukuk akdi, tasdik.

